

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

Redactor:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

Aluatul cărților

„...Păziți-vă de aluatul fariseilor...” (Lc. 12, 1).

Aluatul, fermentarea făinei, în ordinea fizică e o corupție. Un brâu de aluat, având în sine niște fermenți, niște microbi, un sdrob de cocă de aceasta pusă într'o copaie cu făină curată și cu ceva apă, are puterea să corupă, să dospească toată făina.

La fel e și puterea cuvântului rostit, difuzat sau scris. O teorie oarecare, sectară o învățătură sectară bine camuflată, dată pe deasupra cu ceva lustru, îndulcită sau diluată cu puțină apă, corupe și strică spiritele.

Cărțile rele mai ales, lectura desmățată deslănțuie acest ravagiu teribil. Cel ce expune o cauză, cel ce scrie o operă, pune în ea toată ardoarea, suflet din sufletul său, pune forță, miere sau venin, ca atunci când cel ce se împărtașește din ea, să rămână îndulcit sau otrăvit.

Am urmărit o anchetă a unei reviste care întreba de Anul Nou: „Ce cărți vreți să citiți în anul 1948?” Răspundeau cititori din toate profesiunile (numai preoții nu știu de ce n'au fost întrebați), răspundeau cum nu se poate mai înțelept. Toți doresc cărți ziditoare, care să spele mintea de întinările vinovate ale trecutului. Cărți în care fiecare pagină să te determine să repari, să îndreptezi, să te înalți. Cărți practice și curate. Niciunul nu cere lectură pasionată, aiuristică sau de aceea în care norocul vine peste cel sărac din întâmplare sau dintr'un capriciu al cutărui conte sau milionar. (Unei autoare din trecut, i se comanda de către editură române în care cocoanele eroine nu trebuiau să rămână însărcinate sau să nască).

Autorul cărților viitoare să fie numai de acela care determină spre bine. Oarecine zicea: „Nu citesc cărți, ca să nu mă las influențat”. Și un altul îi răspundea: „Desigur, când în toată viața ta ai citit numai o singură carte sau foarte puține, mintea ți-e

destul de neisprăvită pentru a se lăsa într'adevăr influențată, robită. Dar după ce ai reușit să citești câteva zeci de cărți, mintea este silită să aleagă, să ia atitudine, să discute cu ea însăși”.

Ba să citești cărți, din orice domeniu, dar nu de cele otrăvite. Biblia n'ar fi rămas peste atâtea mii de ani, dacă ar fi cu întinăriune. Și nu se poate spune că nu conține pagini de artă, de poezie, de psihologie sau de desolidarizare cu regresul și obscuratismul.

Aceea-i, de pildă, carte profană întăritoare (M. Sadoveanu: Pauna-Mică), în care doi înși, după ce-și ispășesc o pedeapsă meritată de nouă ani închisoare, după ce se căiesc încât se mulțumesc să mănânce rădăcini de pe marginea apelor, semenii lor nu-i lasă pradă ispitei furtului sau lenei și nici desnașdejii disprețului, ci cu buna, îi încadrează în societate și într'o muncă bine organizată și răsplătită.

Nu trebuie ascultat orice sectar. Nu poți propovădui și nu poți citi orice erezie, după cum nu poți mânca orice fără să-ți periclitezi sănătatea. Răul se sedimentează în suflet fără să-ți dai seama. — „Ce-ai mâncat alaltăieri, azi e săptămâna sau azi e luna?” întreba un preot pe un cititor de pornografie. — „Nu-mi mai aduc aminte”. — „Și totuși, ceea ce-ai mâncat s'a depus, te-a îngrășat” a răspuns preotul. Așa-i și cu lectura; ți pare c'o uiți, că n'a rămas nimio din ea, și totuși, misiunea și-a îndeplinit-o.

Eu cred că dacă ai vrea să deprinzi niște tineri cu furtul, n'ai avea lipsă să-i sfătuiești să fure, cât mai ales să le pui în mână niște scrieri cu aventuri și gangsteri. Dacă vrei să rădăoești pe cineva dela ortodoxie, abonează-l numai la niște publicații sectare, și lucrul e ca și isprăvit.

Pumnalul cel mai ascuțit, otrava cea mai distrugătoare, e condeiul, peana, în mâinile murdare.

Pr. Gh. Perva

Scrisori pentru frații Preoți

Comuniune

Un renumit scriitor francez zice într'una din scrierile sale: „Mi se întâmplă câteodată, ca între prietenii mei absenți și prezenți, vii sau morți, să nu fac nici o deosebire”.

Sentimentul acesta trebuie să ne stăpânească mai ales pe noi, care propovăduim și credem în nemurirea sufletelor. Cu cât credința noastră în această privință este mai vie, cu atât mai puțină deosebire facem între cei vii și cei morți și cu atât mai puternică trăește în noi convingerea că cei plecați dintre noi nici nu sunt — propriu zis — așa departe de noi, că ne aparținem și că noi ne aflăm într'o minunată și păcătoasă comuniune cu ei.

Firește, că în urma acestei comuniuni, tot ceea ce este al lor, este și al nostru. Noi împărtășim și durerile și suferințele lor. Așa ne facem noi părtași de sublimul spiritual al sfinților, și meritele dobândite de ei se prefac o comoară nesecată de binefaceri și pentru noi, iar harul revărsat asupra lor coboară și asupra noastră precum stropii de ploaie coboară de pe o frunză pe alta.

Într'adevăr viii și morții, sfinții și cei cari încă nu sunt sfinți, ne găsim într'un raport de reciprocitate, — am putea zice — suntem obligați unul altora. Desigur acum nu suntem în stare să ne dăm seama cu toată limpeziciunea de aceste raporturi și legături reciproce, dar va veni și timpul acela — în lumea veșniciei — când înaintea ochilor noștri se vor desvălui toate minunile acestei comuniuni spirituale. Acolo vom vedea cum se împletesc sufletele, cum se ajută, constatând că nu-i nimeni dintre noi care să nu vieze într'un fel sau altul, prin viața altuia și care să nu se fi împărtășit în vreun fel sau altul, de dragostea și rugăciunile altuia.

Nu există familie ai cărei membri să fie mai strâns și mai intim uniți prin dragoste, bucurie și fericire, decât cei înfrățiți și uniți sufletesc în această intimă comuniune spirituală prin care și cel mai mare sfânt se leagă de sufletul celui mai mic și smerit, împărtășindu-i din auzul dărilor și meritelor sale. noi trebuie să găsim o nouă orientare în activitatea noastră socială, lucrând cu mai multă încredere și bucurie pentru o comuniune de viață a oamenilor mai bună, rugându-ne cu toată inima pentru alții, pătrunși de convingerea că binele și îndreptarea altora, fericirea și pacea lor este și a noastră. Dacă în această comuniune spirituală din care facem și noi parte, nu trebuie să așteptăm

să primim numai, ci să și dăm. Dacă noi ne-am împărtășit de daruri și virtuți de la alții, cari ne-au făcut mai demni și mai buni, să-i facem părtași și be această bucurie. Dacă noi ne sprijinim pe alții — pe sfinți — să fim la rândul nostru sprijin și pentru alții, ușurându-le și ajutându-le să-și poarte crucea care le a fost dată.

Numai așa vom putea fi cetățeni vrednici ai comunității sfinților. Câtă vreme omul se gândește numai la aceea, că ce poate câștiga și cât poate primi, sau la aceea ca să nu piardă ceva, el este inspirat numai de egoism, fiind un cetățean legat numai de pământ. Atunci însă când se gândește că trebuie, mai ales, să dea aceea ce poate da, atunci începe să-și câștige dreptul și la cetățenia cerească, devenind un vrednic membru în comuniunea sfinților.

Preotul Viorel

Recăsătorirea preoților

Contribuții la deslegarea unei probleme.

1. Timotei 3, 2 — principiu al monogamiei absolute

Să trecem la cea de a doua întrebare: ce a înțeles sf. Ap. Pavel prin expresiunea „bărbat al unei femei”, pentru ca după ce vom ajunge la deslegarea ei, să tragem concluziile necesare problemei noastre din răspunsurile la ambele întrebări.

Sunt mai multe interpretări ale textului de mai sus însă cele mai de seamă ar fi două: a) apostolul a cerut clericilor să se căsătorească numai o singură dată, să aibă în toată viața lor numai o singură femeie: principiul monogamiei absolute împotriva oricărui fel de poligamie — simultană sau succesivă. b) Apostolul a impus clericilor numai o monogamie relativă, actuală, interzicându-le numai poligamia simultană; li-se interzice clericilor, fie să aibă mai multe soții în același timp, fie li-se cere ca în timpul căsătoriei să păstreze fidelitatea conjugală, ferindu-se de relațiuni sexuale cu alte femei decât propria lor soție.

Toți interpreții sunt de acord că Apostolul n'a vizat poligamia simultană, deoarece aceasta n'a existat ca instituție, în epoca sa, nici la păgâni, necum să ne putem imagina un creștin sau cu atât mai mult un episcop poligam. Sub influența curentului rigorist s'a interpretat locul acesta că Apostolul vizând poligamia succesivă și interzicând clericilor căsătoria a doua, a stabilit principiul monogamiei absolute.

A doua interpretare vede la Sf. Apostol Pavel nu atât o preocupare asupra numărului soțiilor clericului, ci mai mult asupra conduitei morale; după ce a stabilit principiul că membrii clerului

pot fi fie căsătoriți, fie necăsătoriți, dispune că ei să se folosească numai de o singură femeie: soția lor.

Apostolul nu s'a preocupat și nici n'a fixat aci numărul soțiilor pe care le poate avea un cleric în viața sa întregă, ci a fixat care este conduita morală cea mai perfectă a clericului căsătorit: să păstreze cu strășnicie curățenia vieții conjugale.

Potrivit acestei interpretări la I Tim. 3,2 se fixează principiul unei monogamii în sensul larg al cuvântului, o monogamie relativă, o monogamie de natură morală.

Problema numărului, în sens strict, nici n'a intrat în preocupările Apostolului; dacă nu s'a gândit să declare că episcopul și ceilalți clerici au dreptul să se căsătorească mai mult decât o singură dată, apoi cu atât mai puțin s'a gândit să le interzică recăsătorirea în caz că ar rămâne fără soție, să le impună înfrânarea dela femeie până la moarte.

Scurt zis, Apostolul n'a pus problema numărului căsătoriilor pe care le poate contracta un cleric, n'a vizat poligamia, nici cea simultană și nici cea succesivă.

Analizând cu atenție întreaga concepție despre căsătorie a Sf. Ap. Pavel nu vom găsi, în afară de textul de mai sus, care, după cum am văzut se pretează la mai multe interpretări, vreun loc care să oprească direct sau indirect necăsătorirea clericilor, dar nu puține vor fi momentele care sprijinesc căsătoria a doua a preoților.

În Epistola I către Corinteni cap. VII Apostolul răspunzând întrebărilor puse de creștinii din Corint, expune învățătura despre căsătorie, nefeciorare și văduvie.

„Bine este omului de femeie să nu se atingă (I Cor. 7, 1)*. „Că voesc ca toți oamenii să fie precum și eu“ (I Cor. 7, 8). „Iar zic celor necăsătoriți și văduvelor: bine este lor de vor rămâne precum și eu.“

„Iar pentru fecioare... Socotesc dar, că acest lucru (fecioria) este bun pentru această de acum nevoie, că bine este omului așa a fi“ (abstinent).

„Iar pentru curvie, fie care să-și aibă femeia sa, și fiecare femeie să-și aibă bărbatul său (I Cor 7, 2). Nu toți se pot înfrâna. „Ci fiecare are darul său dela Dumnezeu, unul așa (să fie abstinent) altul într'alt chip (I Cor. 7, 8). Cei ce nu se vor putea, ținea să se căsătorească, că mai bine este să se căsătorească decât să arză“ (I Cor. 7, 9).

Legea ține seama de slăbiciunea firii omenestii și nu o încarcă cu poveri ce nu le poate purta. Femeia legată este de lege câtă vreme trăiește bărbatul ei, iar dacă va adormi bărbatul ei este slobodă, după care vrea, să se mărite (I Cor. 7 39). Acelaș tratament se aplică, fără îndoială, și bărbatului.

Mai hotărât se face această recomandare la I Tim. 5, 14: „...voiu ca cele tinere (văduvele) să se mărite, fii să nască, case să chivernisească, ca să nu dea nici o pricină potrivnicului spre ocară“.

Apostolul, adânc cunoscător și înțelegător al firii omenestii, nu porunoeste, nici să se căsătorească nici să nu se căsătorească, abstenența o recomandă ca o dorință a lui, fiindcă atunci oamenii ar avea de câștigat mai multe lucruri folositoare. El știe, însă, bine că abstenența este dar dumnezeiesc și nu este numai în puterea omului a o ține; nu toți au, deopotrivă, acest dar.

În cazul când cineva nu este înzestrat de Dumnezeu cu darul înfrânării, Apostolul, nu numai că-i permite, dar îi și recomandă recăsătorirea.

Se spune, fără nici un temei, că Apostolul Pavel ar fi fost un adept al abstenenței pentru toți și că față de căsătoria a doua a nutrit resentimente, n'a prețuit-o de loc, a permis-o numai ca o concesiune făcută slăbiciunii firii omenestii, ca un leac contra desfrânării.

Că Apostolul n'a disprețuit căsătoria a doua ne stă mărturie Epistola către Romani în care adresându-se către membrii iudeo creștini ai Bisericii din Roma și voind să-i facă pe aceștia să nu regrete legătura ce au încheiat-o cu Hristos, aseamănă legătura în care stătuseră ei mai înainte cu legea mozaică, cu o legătură conjugală. Aceasta este desfăcută prin moartea soțului, pentru că prin Hristos s'a desființat legea mozaică, iar legătura pe care au încheiat-o cu Hristos, o aseamănă cu o nouă legătură conjugală.

Această nouă legătură conjugală — de căsătorie — nu e oprită și nu presupune vreun păcat: „Femeia e legată prin lege de bărbatul ei, cât timp trăiește acesta, iar dacă a murit bărbatul, ea este liberă de legea care o leagă de bărbatul ei. Drept aceea de va fi un alt bărbat, cât timp trăiește bărbatul ea se va chema adulteră. Iar dacă a murit bărbatul ei ea este liberă de lege așa că nu este adulteră, dacă devine a altui bărbat“ (Rom. 7, 2-3).

Legătura cea nouă este Biserica. Dacă Apostolul ar fi considerat căsătoria a doua ca lucru păcătos, vrednic de dispreț, n'ar fi luat-o drept termen de asemănare cu Biserica. N'ar fi încercat să-i mângâie pe iudeo-creștini arătându-le că au părăsit un lucru vrednic de cinste — legea mozaică, prima legătură conjugală — pentru un lucru mai puțin vrednic. Ce mângâiere ar fi fost aceasta că au schimbat un lucru respectat cu unul care abia dacă este tolerat. Dacă Apostolul folosește această asemănare înseamnă că el, deși n'o spune direct, totuși lasă să se înțeleagă, că acordă aceeași valoare morală căsătoriei a doua ca și celei dintâi.

Material pentru predici

La Duminica „Cincizecimii”, sau a pogoririi Sfântului Duh.

Mărite sunt, iubitorilor, darurile, cu care ne-a învrednicit astăzi Dumnezeu. Înainte cu câteva zile, Mântuitorul s'a înălțat la cer, a luat în stăpânire tronul împărătesc și a șezut de-a dreapta Tatălui; iar astăzi ne dă El cu milostivire pogorirea Sfântului Duh și cu aceasta dă omenirii neamărate bunuri cerești. Sau spuneți, nu ni s'a comunicat, oare, prin Sf. Duh tot ce contribuie la fericirea noastră? Prin El ne-am mântuit noi de robia păcatului, ne-am chemat la libertate, ne-am adus la înfierea lui Dumnezeu și ne-am reformat în oameni cu totul noi. Deasemenea, prin Sf. Duh, noi dobândim și întreg șirul preoților și păstorilor noștri sufletești. Dela el curg descoperirile și darurile de tot felul ale harului și tot ce servește de podoabă Bisericii lui Dumnezeu. Aceasta ne-o vestește Sf. Ap. Pavel în cuvintele: „Toate acestea le lucrează unul și acelaș Duh, împărțind fiecăruia precum voiește” (1 Cor. 12, 11). El zice: „precum voiește” nu: „cum i s'a poruncit”, căci Sf. Duh este însuși împărțitorul, nu împărțitul; el lucrează de sine, iar nu atârnat de cineva. Deaceea Ap. Pavel prescrie aceeaș putere și stăpânire, pe care le însușește Tatălui, deasemenea și Sf. Duh și precum zice el despre Tatăl: „este un Dumnezeu care lucrează totul întru toate” (1 Cor. 12, 6), tot așa zice el despre Sf. Duh: „Toate acestea le lucrează unul și acelaș Duh, împărțind fiecăruia, precum voiește”. Vezi, cum Sf. Duh are aceeaș desăvârșită putere ca și Tatăl? Firește, fiindcă amândoi sunt deopotrivă după ființă, trebuie să fie asemenea încă și după domnie, și fiindcă ei sunt deopotrivă în cinste și în vrednicie, trebuie să fie deopotrivă în cinste și în vrednicie, trebuie să fie deopotrivă și în putere și în stăpânire.

Prin Sfântul Duh am dobândit noi iertarea păcatelor noastre, prin El ne-am curățit de toate petele prihănilor, prin darurile sale, oamenii, cari se povățuiesc de harul său, se fac îngeri, nu prin aceea că își schimbă firea, ci — ceace este mai minunat, — prin aceea că ei deși rămân oameni, se poartă totuși așa de curat și sfânt ca îngerii. Așa de mare este puterea sf. Duh! Precum focul cel pământesc preface lutul cel moale într'un vas vartos, așa și focul Sf. Duh, când cuprinde un suflet bine gânditor, îl face mai tare decât fierul, deși înainte era mai moale decât lutul, așa că păcatul nu mai poate vătăma sufletul cel acum întărit. Iar omul care cu puțin măi înainte era pătat cu întunecimea păcatului, prin harul Sf. Duh se face mai luminat și mai strălucit decât soarele.

...Dar să ne întoarcem la alt punct acum, la o cercetare care într'adevăr merită a ne ocupa. Adecă trebuie să lămurim, pentruce Hristos nu ne-a dat acest izvor de multe bunătăți și daruri, adecă pe Sf. Duh îndată după înălțarea Sa la cer. De ce a lăsat pe ucenicii săi să-l aștepte un timp mai îndelungat și numai apoi le-a trimis darurile Sfântului Duh? Aceasta nu s'a făcut la întâmplare și fără pricină. El știa, că oamenii nu admiră îndeajuns bunurile pe care le au la îndemână, nu prețuiesc după cuviință mărimea și gingășia lor, dacă ei n'au fost lipsiți de dănsese un timp mai îndelungat. Să vă aduc un exemplu: Cine este cu totul viu și sănătos, nu simte și nu poate ști tocmai, cât de prețioasă este sănătatea, dacă el măcar odată n'a suferit de vreo boală. Deasemenea nu s'ar prețui cum se cade lumina zilei, dacă noi n'am cunoaște și întunecimea nopții. Dar mai bine învățăm noi a cunoaște prețul bucuriilor, de care ne indulcim, când le pierdem pe un timp îndelungat. Așa ucenicii Domnului au petrecut zilele lor cu multă plăcere, cât timp s'au indulcit de prezența lui și petrecerea lor cu dânsul aducea mii de bucurii. Toată Palestina se uita la ei ca la niște stele strălucitoare; atunci ei înviau morții, curăteau leproși, alungau duhurile cele necurate, tămăduiau boalele și făceau minuni. Fiindcă ei erau așa de renumiți și de gloriificați, deaceea a îngăduit Dumnezeu, ca ei pe un timp să piardă puterea prin care ei lucrau toate acestea, pentru ca ei prin această pierdere să vină la cunoștință cât de mult datorau ei a mulțumi milostivei lui prezențe și tocmai prin această recunoștință să se facă mai poftitori de a primi darurile Sf. Duh. Aceasta i-a mângâiat, când ei jeleau și suspinau pentru ducerea dela ei a favățătorului lor, a luminat pe cei descurajați cu lumina sa, a ridicat iarăși pe cei ce erau aproape căzuți și a alungat supărarea din sufletul lor. Când Domnul zisese odinioară către dânșii: „mergeți și învățați toate popoarele” (Mt. 28, 19), atunci ei erau încă neștiutori, cum să înceapă aceasta și în care parte să apuce fiecare, spre a predica Cuvântul lui Dumnezeu. Acum însă s'a pogorît peste ei Sf. Duh în chip de limbi, i-a povățuit la tot adevărul, i-a învățat și i-a luminat și prin limbile ce le-a dat fiecăruia a vorbi, le-a arătat țările care erau incredințate învățământului lor. Duhul Sfânt însă deaceea a venit în chip de limbi de foc, ca să amintească de o întâmplare de-demult a Vechiului Testament. Adică, când odinioară oamenii plini de mândrie, voiau să zidească un turn care să ajungă până la cer, a despărțit Dumnezeu această unire păcătoasă a popoarelor prin amestecarea limbilor. Acum, din contră, s'a vărsat Duhul Sfânt în chipul limbilor,

pentru ca lumea cea desbinată, iarăși să fie adusă la o unire (mai înaltă), adică la împărăția lui Dumnezeu, la credință și la dragoste. Cu aceasta s'a săvârșit ceva neobișnuit și nou. Oare-când limbile au desbinat lumea și au sfărmat unirea cea păcătoasă, iar acum limbile cele de foc iarăși au adus unirea în lumea și cei desbinați, iarăși s'au legat unii cu alții. Aceasta a fost pricina pentru care Sf. Duh s'a arătat în chipul limbilor.

Pentru toate acestea, și încă pentru nenumărate alte bunuri avem noi să mulțumim zilei de azi.

(Sf. Ioan Hrisostomul)

BIBLIOGRAFIE

PROF. DR. LIVIU PATACHI—CLUJ: ROMÂNII ORTODOCȘI ÎN REVOLUȚIA RĂKÓCZIANĂ. — *Cauzele religioase ale participării lor și politica religioasă a lui Francisc Rákóczi — Sibiu*, 1948. Extras din Revista Teologică Nr. 7—10, 11—12 an XXXVII (1947).

ACELAȘI: ROMÂNII ÎN RĂSCOALA LUI PETRU SEGHEDINAȚ 1735, București 1947, Extras din „Revista Istorică” vol. XXXIII Nr. 1—12 (1947).

Trecutul Românilor ardeleni și al celor ziși ungureni nu este lipsit de evenimente revoluționare, de izbucniri tumultoase prin care masele populare, încercau să răstoarne nedreptele așezări sociale ale veacurilor de mijloc. Când jugul asupritorului nu se mai putea răbda, când paharul fărădelegilor stăpânului feudal se umplea peste măsură, atunci acest popor se răscula, adeseori sub un conducător improvizat, alte ori chiar sub conducători din afară de neamul lor dar care luptau pentru același ideal. Astfel de timp de asupra nu numai politică socială, ci și religioasă-confesională, a fost pentru Români și Sârbi ortodocși sau pentru Ungurii calvini, veacul al XVIII-lea.

Stăpânirea austriacă ieșită biruitoare din războaiele cu Turcii dela finea secolului XVII (1683—1699) încerca să consolideze stăpânirea pe plaiurile Ardealului, Banatului și Crișanei, prin militarizarea graniței, prin infeudarea elementului sârbesc, emigrat din sud, și mai apoi prin catolicizarea, respective înstăpânirea religiei împăratului, la elementele eterogloate și acatolice: sârbi, români, ruteni, unguri cari locuiau ținuturile marginase ale imperiului. Politica religioasă a Vienei Habsburgilor din sec. XVIII. va rămâne de-apururea o pată în istoria acestui imperiu și un exemplu de monstruoasă asupra și exploatare nu numai materială ci și spirituală.

La începutul sec. XVIII. s'a ridicat impo-

triva acestei asupra prin principele *Francisc Rákóczi*, desfășurând steagul revoluționar pe care era scris: „Cu Dumnezeu pentru patrie și libertate”. Români, ca cei mai asupriți și din punct de vedere economic-material, ca și în ce privește credința religioasă, au alergat cu încredere sub steagul acestui nou „Craiu”, dela care nădăjduiau recunoașterea drepturilor lor omerești. Cu toată, aderența insufletită a Românilor pentru mișcarea lui Rákóczi, se pare că principele n'a fost prea loial și sincer față de Români. El s'a păstrat într'o duplicitate cel puțin dubioasă de revendicările Românilor ortodocși, din care a realizat doar numirea lui Ioan Circa de episcop pentru Ardeal. Memoriile redactate în pribegie desvăluiesc intențiile sale față de Români ortodocși și față de acatolici în general: de a-i catoliciza, nu prin forță, cum începuse împăratul vienez, ci prin mijloace pașnice. Cu toate aceste Români „curuți”, în număr foarte mare, i-au rămas credincioși. Credincioșia acestora a început să slăbească, când principele începu a recruta elemente din sânul nobilimii pentru comanda regimentelor. Măsurile luate în favorul acestor elemente din nobilime a desamăgit pe „curuții” lui Rákóczi, fapt care va duce la năbușirea răscoalei, încheiată prin tratatul dela Satu-Mare din 1711.

La aproape douăzeci și cinci de ani după încheierea răscoalei Rákóczi-ene, oprimarea feudală a claselor stăpânitoare, în ținuturile locuite de noi azi, a dat naștere unei răscoale sub conducerea „căpitanului sârb Petru (Pero) Seghedinaț” din Pecica, județul Arad. Imprejurările aduceau la olaltă pe Sârbi, pe Români, ca și pe Unguri, exploatați în măsură egală prin politica religioasă și economică a Casei de Austria. Sârbi, cu toate privilegiile acordate, în nădejdea cărora și au părăsit patria originală, așezându-se pe granița imperiului spre a-l păzi, au cunoscut în curând acțiunea de convertire religioasă la religia stăpânitorilor alături de impunerea la contribuții felurite, cu nesocotirea diplomei leopoldine din 1690. Români deasemenea, deabia scăpați de acțiunea de prozelitism religios a principilor calvini din sec. XVII, în sec. XVIII, intră pe mâinile unei și mai aspre și pustiitoare acțiuni de prozelitism, aceea a catolicismului, dirijată de iezuiți și sprijinită de Casa împărătească. Deasemenea acțiunea de catolicizare a Casei de Austria, inaugurată în Ungaria și Transilvania după cucerirea lor, se îndrepta și spre Ungurii calvini. Astfel s'a creat starea de spirit prielnică revoluției.

Români au participat în mare număr și la răscoala lui Pero Seghedinaț, alături de Sârbi și Unguri, „fapt explicabil prin comunitatea de

soartă și interese". Ea n'a reușit, datorită faptului că era insuficient pregătită. După înăbușirea ei, un regim de teroare și nemiloasă asuprire s'a abătut asupra celor ce îndrăzniră să reclame dreptul la viață. „Mulțimea de iobagi români și-au continuat viața trudită, înfruntând în același timp și prigoana religioasă... pentru ca oprirea și siluirea conștiinței religioase a Românilor rebeli să crească spiritul revoluționar în care trăiau; să-i solidarizeze și să le lumineze drumul înfăptuirilor mântuitoare”.

Așa se încheie cel de al doilea studiu al dlui prof. Dr. L. Patachi. Ca unul care am avut fericirea de a lăsculta dela catedră și-i cunosc spiritul critic, de istoric prin vocație, metoda atrăgătoare și stilul vioiu și concis, mă simt îndatorat a recomanda aceste broșuri de Istorie națională, bazate pe o bogată informație, uneori inedită, despre care credem că sunt arvuna unor studii de mare amploare în câmpul istoriografiei române.

Pr. Gheorghă Lițiu

Informațiuni

● **Adunarea Eparhială** din anul acesta și-a ținut ședințele, în sesiune ordinară, la Dumineca Samarincii. După Sf. Liturghie servită de un sobor de șapte preoți, în Catedrala din Arad, s'a făcut serviciul Chemării Duhului Sfânt, după care, tot în Catedrală, s'a făcut deschiderea festivă a Adunării Eparhiale. Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Andrei a rostit cuvântarea, pe care am publicat-o în nr. trecut al revistei. Ca secretar de ședință a fost designat I. P. C. S. Dr. Ilarion V. Felea. Au fost de față și autoritățile administrative, în frunte cu dl Petre Belle prefectul județului și dl Ion G. Pălincaș primarul municipiului. Ședința a II-a s'a ținut la ora 5 d. m., la reședința episcopescă. Ca secretar al ei a fost designat P. C. S. Prot. Dr. P. Deheleanu. În cadrul acestei ședințe au fost prezentate de către Comisiunile Adunării Eparhiale, rapoartele Veneratului Consiliu Eparhial despre activitatea sa pe anul trecut. Atât raportul general, cât și rapoartele celor trecut. secțiuni, au fost citite și debătute, luându-se diferite hotărâri pentru viitor. Este de remarcat, că și de astă dată, deputații eparhiali s'au prezentat în număr foarte mare. La sfârșitul ședinței, Prea Sfinția Sa a rostit o cuvântare de încheiere, în care a făcut o sinteză a problemelor discutate și a făcut constatarea, că dacă în cele materiale Eparhia a fost lovită de împrejurările economice, în schimb, în cele spirituale n'a slăbit și nu vom lăsa să slăbească, cu toate că asupra ei se deslănțue cu furie toată puterea de luptă a sectarilor. P.

S. Sa a arătat necesitatea tipăririi unui manual de Sectologie și a unor conferințe pentru Școala de Duminecă, necesare preoților ca arme de apărare și ea îndrumătoare sigure a activității lor. Din partea Adunării Eparhiale, dl Dr. Cornel Iancu asigură pe P. S. Sa de tot sprijinul membrilor Adunării și-i urează să conducă Eparhia cu aceeași înțelepciune. Ședința a luat sfârșit, la ora 7'30 seara.

● **In 15 Maiu a. c.** au avut loc la Blaj mari festivități, în cadrul serbărilor centenarului Revoluției din anul 1848. Au luat parte mai mulți membri ai Guvernului, în frunte cu Dl Prim ministru Dr. Petru Groza. I. P. S. S. Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan, în cuvântarea rostită acolo, a spus între altele: „...**Mai este o parte din visul înaintașilor noștri, neînăptuită încă. Mai lipsește unirii noastre naționale ceva, ca să fie deplină. Mai avem de realizat unitatea noastră bisericească, în Biserica strămoșilor noștri dinainte de 1700, în Biserica și'n credința neștirbită a lui Hristos Domnul și a Bisericii vechi. Habsburgii au rupt nația noastră din Ardeal în două, ca să ne slăbească și să ne poată mai ușor stăpâni. Azi ei nu mai au putere asupra noastră, deci nu ne mai pot împiedeca de a ne readuce toți iarăși la un loc. Ca urmaș al vechilor mitropoliți ai Bălgradului, cari aveau sub oblăduirea lor toată nația românească din Ardeal, îndrept către voi, cei pe cari interese streine v'au amăgit despărțindu-vă de maica noastră cea bună, de Biserica ortodoxă, o chemare caldă de Părinte, să vă întoarceți acasă...** La aceste serbări au luat parte mai multe zeci de mii de cetățeni.

● **Duminecă 23 Mai a. c.** corul mixt al tineretului din *Șiclău*, a vizitat comuna *Vârșand*, dând răspunsurile la sf. liturghie, sub conducerea dlui inv. Grigor Vasile.

A predicat Preotul Gh. Păiușanu. Coriștii au fost la amiază oaspeții Vârșandului. După masă corul a dat o frumoasă serbare, cu un program compus din cântece populare, doine și poezii. La sfârșitul programului, Păr. D. Cuzman a mulțumit oaspeților pentru osteneala ce și-au luat o de a veni în Vârșand și a prilejui aici clipe de adeverată înălțare sufletească.

● **Absolvenții Academiei Teologice ort. rom. din Arad**, seria 1937/38 întrucât doresc a comemora împlinirea a lor 10 ani dela absolvire la data de 24 Iunie a. c., sunt rugați a-și trimite adeziunea lor Preotului Gh. Păiușanu din Șiclău jud. Arad.

● **Părintele Gh. Lițiu**, preot în Arad Șega și profesor la Academia de Teologie din Arad,

la data de 4 Iunie a. c., a fost promovat *Doctor in Teologie* cu mențiunea „*magna cum laude*”, la Facultatea de Teologie din București. Noul Doctor în Teologie este un preot harnic și de mari nădejdi. Felicitările noastre.

● † Valeria Lazăr, n. Magieru a înțetat din viață Vineri 28 Maiu a. c. la Spitalul Județean din Arad, după o lungă și grea suferință. Inmormântarea a avut loc Duminică 30 Maiu, între cele două ședințe ale Adunării Eparhiale. Vom reveni.

Comunicate

Nr. 1950/1948.

Epitropiile parohiale sunt invitate să trimită imediat toate dările eparhiale restante, de pe exercițiul 1947/1948 și îndeosebi taxele pentru asigurarea edificiilor parohiale. Neachitându-se aceste din urmă în termen, în caz de incendiu, banca de asigurare nu va plăti suma de asigurare, rămânând aceasta în sarcina aceluia, din vina cărora nu s'a plătit prima la timp.

Arad la 27 Maiu 1948.

Consiliul Eparhial

2030/1948.

Se aduce la cunoștința tuturor celor interesați că examenul de calificare preotească se va ține în ziua de 30 Iunie 1948.

Tot la această dată se va ține și examenul de promovare.

Taxa examenului se va achita anticipat la Cassieria Consiliului Eparhial, iar chitanța se va preda Consilierului administrativ bisericesc.

Arad, la 3 Iunie 1948.

† ANDREI

Episcop.

Traian Cibian

consilier ref. eparhial.

Pentru dezvoltarea apiculturii între C. Preoți din eparhie, Mănăstirea Hodoș-Bodrog pune în vânzare roi-familii cu lăzi cu tot cu un preț de aproximativ 5000 (cinci mii) lei plătit în rate lunare.

Solicitanții se vor adresa prin scrisoare preotului Aurel Andrei dela Consiliul eparhial ort. rom. din Arad, care va cuprinde numărul roilor, de care are nevoie, angajamentul și posibilitățile de plată precum și anumite lămuriri de care are nevoie solicitantul.

Ridicarea roilor se poate face până la data de 1-15 Iulie a. c.

Arad în 4 Iunie 1948.

Consiliul Eparhial

2002/1948.

Aducem la cunoștința C. Preoți și a credincioșilor noștri din Eparhia Aradului, că pe preotul *Ioan Mihai*, domiciliat în comuna Mermești, protopopiatul Hălmegeiu, îl oprim dela săvârșirea tuturor serviciilor divine publice sau particulare.

Această hotărâre am luat o în urma informațiilor primite dela Sfânta Episcopie din Galați, unde numitul preot a funcționat ca preot la biserica Sf. Voivozi din satul Costi, jud. Coverlui.

Arad, la 3 Iunie 1948.

† ANDREI

Episcop.

Traian Cibian

cons. ref. eparhial.

Nr. 1949/1948.

Consiliul Eparhial având în vedere hotărârea Adunării Eparhiale adusă în ședința sa din 30 Mai 1948, prin care este invitat a executa Deciziunea nr. 17302/1948 a Ministerului Cultelor publicat în Monitorul Oficial din 17 Mai 1948, care este întocmai cu dispozițiunile Legii și Statutului pentru organizarea Bisericii ortodoxe române (art. 17 și 29 din Lege și art. 33, 36, 38, 44, 47, 57 și 176 din Statut, precum și cu Regulamentul pentru înstrăinarea bunurilor bisericești), pentru știre și conformare în cele ce urmează publică dispozițiunile deciziunii ministeriale și anume:

art. 1. Preoții parohi, dela toate parohiile de pe întreg teritoriul Republicii Populare Române, ai tuturor cultelor, se numesc gestionari, însărcinați cu conservarea bunurilor publice mobile și imobile aflate în păstrarea lor.

art. 2. Toții gestionarii au obligațiunea de a lua măsurile necesare pentru păstrarea bunurilor încredințate, spre a nu fi sustrate, distruse, sau schimbate, revenindu-le obligațiunile conform legii patrimoniului public.

Pentruca Consiliul Eparhial în aducerea la îndeplinire a acestei deciziuni să poată exercita autoritatea sa de control, prin aceasta invită pe toți conducătorii oficiilor parohiale, ca în decurs de 45 zile să întocmească un inventar amănunțit despre toate bunurile mobile și imobile ale parohiei care o păstoresc. Și pentruca acest inventar privitor la imobile să fie bine documentat, conducătorii oficiilor parohiale sunt îndrumați să procure dela Oficiul cărților fonciare extrase de cărți fonciare, autentice, competente, despre toate bunurile imobiliare bisericești, preotești, școlare și fundamentale, înțelegând sub „complet” că aceste extrase să fie copia integrală a cărții fonciare respective, adică să exprime originea și toate schimbările ce au intervenit în decursul acestor bunuri, până în prezent. Tot spre acest scop să se procure dela Primăria Comunei extrase cadastrale legalizate despre toate bunurile imobiliare sus enumerate.

Conducătorii oficiului parohial în termenul de 45 zile vor înainta inventarul cu extrasele de cărți fonciare și cadastrale Consiliului Eparhial.

P. C. Protopopi vor îngriji ca conducătorii oficiilor parohiale să execute întru toate ordinul de mai sus.

Arad în 4 Iunie 1948.

Consiliul Eparhial

Anunț

De Sf. Sărbători ale Pogorîrii Duhului Sfânt, comisia misionară de pe lângă Sfânta Episcopie organizează următoarele misiuni religioase:

Duminică: 20 Iunie 1948 în comunele Ghioroc și Ineu.

Luni: 21 Iunie 1948 în comunele Sâmbăteni, Gurba și Macea.

Miercuri: 23 Iunie 1948 în comuna Șicula.

C. Preoți împreună cu credincioșii din apropierea acestor parohii sunt invitați a lua parte la Sfânta Liturghie, și la Programul de după masă.

Avem Filocalia

Am anunțat la timp apariția Filocoliei în traducerea pâr. Dr. D. Stăniloae. Până în prezent au apărut trei volume, frumos tipărite și elegant legate.

Prin bunăvoința traducătorului, am putut comanda un număr restrâns de exemplare din fiecare volum. Cărțile stau la dispoziția cumpărătorilor la Cassieria Eparhială din Arad, cu următoarele prețuri:

Volumul I 600 lei

Volumul II 500 lei și

Volumul III 700 lei.

Se pot vinde și exemplare răzlețe. Dacă stocul sosit nu va putea satisface toate comenzile, se vor face prenotări. Cărțile comandate vor sosi cu toată siguranța.

E de dorit ca **Filocolia să nu lipsească din nicio bibliotecă** protopopească și parohială. Apariția acestei capodopere a Ortodoxiei e rară, epocală, poate chiar unică.

Așteptăm cât mai în grabă comenzile, înainte ca lucrarea să ajungă la epuizare.

Nr. 1905/1948.

ORDIN CIRCULAR

tuturor Oficiilor Protopopești și Parohiale.

Foaia religioasă „Biserica și Școala adaus pentru popor” fostă „Calea Mântuirii”, intrând în al 7-lea an de apariție, îndrumăm pe toți conducătorii de Oficii Protopopești și Parohiale să se îngrijească ca înoirea abonamentului dela 1 Iulie la 31 Decembrie a. c. să se facă la timp.

Din cauză că mulți dintre conducătorii de Oficii Parohiale s'au mulțumit până aci să trimită la administrația foaiei tabloul abonaților, fără să se intereseze și de plata la timp a abonamentului, administrația a fost îndrumată să nu mai trimită foaia decât acelor care vor achita abonamentul înainte.

Neplata la timp a abonamentelor a cauzat nu odată întârzierea scoaterii la timp a foii, rău pe care nu-l putem curma decât prin plata înainte a abonamentului pe timp de șase luni.

Acest organ de propagandă este absolut necesar și un real ajutor preotului întru combaterea eresurilor printre enoriași, deci ar fi de dorit ca această foaie să pătrundă în fiecare casă creștină și aceasta depinde de activitatea preotului.

Cei care ostenesc cu scrisul foii, dau tot ce au mai bun în inima lor din învățăturile curate ale sf. noastre Biserici, fără să fie renumerați pentru osteneala lor, mulțumindu-se că pot și pe această cale să întărească în credință pe creștinii care i citesc.

Acolo, unde preotul constată că sunt unii dintre enoriași care vor să aboneze foaia, dar că nu pot achita abonamentul până la data de 25 Iunie a. c., pot cere Administrației pe a lor personală răspundere o păsuire de cel mult o lună două.

CC. LL. preoții sunt îndrumați să activeze intens pentru răspândirea foii în popor.

Arad, în 27 Maiu 1948.

† ANDREI
Episcop